

VOORBESCHOUWING WINTERSERIETOCHT ASTEN-HEUSDEN - 17 februari 2019

Deze winterserietocht leidt ons naar het grensgebied tussen Brabant en Limburg. De kortere afstanden lopen door mooie natuur ten zuiden van het plaatsje Heusden bij Asten, de langere afstanden komen in het Nationaal Park De Groote Peel, een heel bijzonder natuurgebied. Er is heel wat over te vertellen. Lees maar eens mee:

De start is in Partycentrum De Pandoer in Heusden, een dorp in de Peel. Al snel na de start lopen we in het buitengebied en vervuilen we het asfalt voor onverharde ondergrond. We lopen op een zandpad en passeren een groot kassencomplex. Even later volgt de eerste verrassing.

Foto: Ton Vissers

Onze routebouwers van vandaag: Martien Habraken en Ton Vissers hebben tijdens het uitzetten een gesprekje aangeknoopt met de eigenaar van een klein, bijzonder diervriendelijk varkensbedrijf.

Dit nadat hun belangstelling gewekt werd door het bordje 'Verkes pejke'. Als je dit hardop zegt en je komt uit Brabant, dan snap je het: Varkenspaadje....

We mogen door de stal, een romneyloods (dit is een halfrode nishut), lopen en zien de apart gevlekte Bonte Bentheimervarkens. Dit is het oudste nog levende varkensras van Nederland.

Wat een leuk begin van de wandeling!

We volgen het 'Verkes pejke' nog een stukje tot we aan de sloot komen. We blijven even op een zandpad langs het water lopen, tot we een bruggetje over kunnen. Dan komen we, alweer zo'n naam waar we van af kunnen leiden dat we in Brabant zijn, op de Starkrietroute. Het natuurgebied de Starkriet ligt langs de bovenloop van de Aa en is aangelegd in 2004, met als doel bij wateroverlast het water te bufferen. Men heeft de Aa in het gebied weer een meanderend verloop gegeven met een overstromingsgebied van 50 ha. Het inmiddels 10 jaar oude gebied is een verrassend mooi natuurgebied geworden.

De wandelaars die voor de 10 km gekozen hebben, buigen nu af. Zij lopen over mooie boerenlandpaden en komen bij de oever van de grote visvijver De Witte Bergen. Ze lopen een flink stuk langs de vijver tot zij de soeppost treffen. Hierna lopen zij, samen met de andere wandelaars, door een ander fraai natuurgebied terug naar de finish.

De overige afstanden komen ook al spoedig bij de eerste wagenrust, de grote koffiepost. Hier wacht een heerlijk bekertje verse koffie. Dat smaakt altijd zo goed!!! Een boterham erbij en we kunnen weer op pad.

Een volgende splitsing volgt, die van de 15 km. Zij maken een doorsteek en treffen na een ruime kilometer de lopers die op de 10 km-route lopen.

De wandelaars op de 20, 30 en 40 km gaan op pad in de richting van het Nationaal Park De Groote Peel. Na een stukje langs de bosrand gelopen te hebben én een stukje weiland, gaan we dan echt het Peelgebied in.

Via een prachtige route met o.a. een mooi veendijkje slingeren we door het bijzondere Peellandschap.

De dijkjes waren hard nodig, want het veenmoeras was zo nat dat je er tot je nek in weg kon zakken. Nog steeds trouwens, dus blijf wel op de grasdijken!

Links en rechts zien we turfgraten, we lopen opnieuw op een fraai pad door het ruige Peelgebied. Wat is het hier mooi! Maar bedenk ook dat je over paden loopt die tijdens de vroegere turfwinning ontstaan zijn, de Peelbanen waarover de karren met turf reden. De waterlopen zijn de vaartjes waarover de turf per schip werd afgevoerd.

Turfstekershut. Foto: Ton Vissers

Hoog tijd voor wat achtergrondinformatie over het ontstaan van het gebied:

De Peel, thans een grotendeels verdwenen hoogveengebied, was voorheen een moerasgebied dat door de eeuwen heen nauwelijks toegankelijk was.

Essentieel voor het ontstaan van het veen is de aanwezigheid van de veenmosplantjes. Deze drijven in vrij zuur water. Deze mossen hebben geen wortels; hun blaadjes zuigen als een spons het water op. Ze stapelen zich op elkaar en op een gegeven moment nemen ze alleen nog maar regenwater op. Het tapijt wordt dikker en dikker. Onderaan ontstaat een veenlaag doordat de onderste lagen veel druk te verduren krijgen en worden samengeperst. Ze zijn niet meer sappig groen, maar bruin of zwart. Hoe meer druk, hoe meer de plantenresten in elkaar gaan zitten en hoe zwarter de veenlaag wordt. Het dode materiaal wordt uiteindelijk turf. In de loop van duizenden jaren groeide dit uit tot een metersdik pak veen. Bij toeval werd ontdekt dat gedroogde turf prima als brandstof diende. Dat was het begin van het turfgraven; in Limburg meestal voor eigen gebruik, in Brabant grootschaliger. De turf werd ook wel het zwarte goud genoemd.

Het was hard werken in de Peel. De turfstekers stonden om 4 uur 's nachts op om hun zware werk te gaan doen. Ze staken de turf af, die met kruiwagens verplaatst moesten worden naar de droogplaatsen. Het was zwaar werk voor een schamel loon....

Na het afgraven vulden de grote veenputten zich met grondwater. Zo ontstonden de vennen. Rond de kleinere veenputjes is het moerasgebied gebleven. Let eens op, zie je resten van afgestorven adelaarsvarens bij elkaar op een iets hoger stukje, dan weet je: daar zit nog turf, want die bodem is voedselrijk.

Soms werd de turf afgegraven tot op het zand, waardoor hei en later bos kon groeien.

Turf blijft eeuwenlang, tot 1940, dé grondstof in deze streek. Daarna ging iedereen kolen stoken. Vanaf 1951 werden delen van de Groote Peel aangekocht door Staatsbosbeheer. Dit groeide uiteindelijk aan tot een Nationaal Park.

Foto: Ton Vissers

Ondertussen zijn wij al even in dit bijzondere Nationale Park. Brede zandpaden leiden ons verder de Peel in. We genieten van fraaie vergezichten! Dan komen we bij een zgn. knuppelpad.

We lopen hier letterlijk boven het moerasige veen. We passeren een schuilhut en zien een uitkijktoren. Ga eens een kijkje te nemen en geniet van het uitzicht op de plassen en de talloze (trek)vogels die in dit gebied verblijven. De wandelaars die 20 km lopen, hebben hier hun verste punt bereikt en moeten onherroepelijk terug. Maar dat betekent niet dat het gedaan is met het genieten. Er volgt nog veel moois!

De langste twee afstanden hebben het voorrecht om dit bijzonder mooie gebied uitgebreider te gaan ontdekken. Zij lopen verder te midden van het weidse en open moerasgebied naar de caf rust bij de Peelkiosk. Dit is het horecagedeelte van het bijzondere bezoekerscentrum De Pelen (bij velen bekend als Mijl op Zeven). Let eens op de dakbedekking!

Even opwarmen en rondkijken in dit buitencentrum van Staatsbosbeheer en dan weer lekker op pad. De routebouwers hebben een fraaie en afwisselende route samengesteld. Het is genieten van de plassen met de vele watervogels, van de zompige moerassen met afgestorven bomen, bosjes met berken en eiken, zanderige open vlaktes met het wuivende pijpenstro, van de heide en vliegdennen. Al snel passeren we het Meerbaansblaak, een grote waterplas die is ontstaan door het uitbaggeren van veen. Het water weerspiegelt de Hollandse luchten. Iedere keer als je in dit bijzondere gebied komt, is de beleving anders.

In de jaren zestig, toen de turfstekers waren verdwenen, werd het Blaak een broedplaats voor meeuwen. De omvang van deze kolonie was een attractie op zich en één van de redenen waarom de Peel toeristisch op de kaart kwam. De meeuwen zijn verdwenen, maar het bijzondere van deze plek is gebleven. Bij het Meerbaansblaak komt alles wat de Peel te bieden heeft samen: weidsheid, water, stilte en vogels.

Iets verder komen we bij een plas met een intrigerende naam: Aan 't Elfde. De betekenis is echter eenvoudig: de plas die ligt waar het elfde turfvaartje was.

In dit gebied broeden een kleine honderd vogelsoorten en talloze trekvogels strijken er in voor- en najaar neer, zelfs kraanvogels komen er op bezoek!

In het water zien we af en toe zwarte grillige stobben, het zogenaamde kienhout ofwel "peelpuisten". Het zijn delen van afgestorven bomen die bij het afgraven van het veen weer tevoorschijn zijn gekomen.

We lopen afwisselend over zandpaden en over grasdijkjes, we maken een overstapje over een draad, gaan door klaphekjes en lopen over wildroosters. In de Groote Peel worden namelijk grazers, zoals schapen, runderen en paarden ingezet, om het gebied open te houden en te voorkomen dat het dichtgroeit met bos.

Dan is er de splitsing tussen de afstanden. Dit is op het punt waarop de lopers op de route van 20 km invoegen. Samen met de 30 km-wandelaars gaan zij op de terugweg.

De lopers op de langste afstand, de 40 km maken nog een extra lus met mooie wandelkilometers in de Peel. Zij treffen na enige tijd hun exclusieve wagenrust. Dat zal welkom zijn, even een beertje met wat warmes! Hierna vervolgen zij hun route.

Na deze lus volgt de samenkomst met de 20 en 30 km. We lopen De Groote Peel uit en komen weer op de verharde weg. We gaan naar de "caférust" voor de 20, 30 en 40 km. Deze is op een hele leuke plek: De Peelvennen, een groepsaccommodatie pal aan de rand van het Nationaal Park.

We worden hier gastvrij ontvangen en kunnen ons even een rustmoment gunnen.

Na dit pauzemomentje lopen we nu toch echt terug in de richting van Heusden. Maar eerst nog een heel mooi stukje natuur, geen Peellandschap meer, maar fraaie natuurstroken. Deze stroken met poelen en bomen zijn aangelegd in 2015 in het kader van de Nationale Boomfeestdag.

Na al deze indrukken zijn we toe aan het soepje van de dag! En we worden op onze wenken bediend: daar zijn de witte tentdoeken van de soeppost. De vrijwilligers staan ons op te wachten op een fraai plekje aan de visvijver De Witte Bergen met een lekker kommetje Peel(?)soep.

Ook de wandelaars die voor de 10 en 15 km gekozen hebben, zijn hier aangekomen. Samen lopen we de laatste kilometers. Ook nu worden we weer verrast door de mooie natuur, ditmaal rondom de visvijver. Deze waterplas is ontstaan in de jaren zestig toen zand afgegraven werd voor de aanleg van de N279. Op enig moment lopen we op een pad met aan weerszijden water. Hoe leuk!

We komen door een bosgebiedje en steken via een bruggetje de Eeuwselsche loop over. Deze beek vormt een ecologische verbindingszone tussen het natuurgebied het Starkriet en De Groote Peel.

En dan, ja, dat moet er toch eens van komen, zien we de bebouwde kom van Heusden. Nog enkele straten en dan zijn we weer bij de Pandoer, het eindpunt. Met veel voldoening kijken we terug op een prachtige wandeling door een heel bijzonder gebied.

Een woord van dank aan alle vrijwilligers, die deze mooie wandeldag mogelijk hebben gemaakt!

-Myriam van den Berg-